

یاران شیدای حسین بن علی (ع)

کوتاه نظری به چهره تابان خورشید کربلا،

حضرت حسین بن علی (ع)

و اسوه وفا، ماه تابان عرصه کربلا، جناب عباس بن علی (ع)

و ستارگان دخشان کربلا، یاران دلاور سالار کربلا

سرسنانه	: آقانهرائى، مرتضى، ۱۳۳۶ -
عنوان و پديدآور	: ياران شيداي حسين بن علي عليه السلام
مشخصات نشر	: باقيات (قم، خ معلم، پلاک ۴۶، تلفن: ۰۹۱۲ ۲۵۲ ۵۶۲۵)، ۱۳۸۴
مشخصات ظاهري	: ۳۶۸ ص
چاپ اول تا پنجم	: ۱۳۸۶ - ۱۳۸۴
چاپ ششم و هفتم	: ۱۳۸۷
شابک	: ISBN 978 - 964 - 6168 - 64 - 0
وضعيت فهرست نویسی	: فيبا
يادداشت	: ص ۳۵۷ - ۳۶۸، به صورت زیرنویس
موضوع	: حسين بن علي عليه السلام، امام سوم، ۶۱ هـ ق - اصحاب - سرگذشت نامه
موضوع	: حسين بن علي عليه السلام، امام سوم، ۶۱ هـ ق - واقعه كربلا، ۶۱ ق
رده‌بندی کنگره	: ۸ الفب ای / 42 BP
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷ / ۹۵۳۷

ياران شيداي حسين بن علي عليه السلام
حجة الاسلام و المسلمين دکتر مرتضى آقانهرائى

□ ناشر: باقيات

□ چاپخانه: وفا

□ چاپ اول تا ششم: ۸۰/۰۰۰ نسخه

□ چاپ: هفتم - زمستان ۱۳۸۷

□ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

□ شابک: ۰ - ۶۴ - ۶۱۶۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

□ قيمت: ۴۰۰۰ تومان

«کلیه حقوق برای گروه فرهنگی راه رضوان محفوظ است»

فهرست مندرجات

۲۵		مقدمه مؤسسه
۲۷		مقدمه نویسنده
۲۹		سخنان آغازین
۳۰		اهمیت این بحث
۳۱		کلیات
۳۱		۱. عرب پیش از طلوع اسلام
۳۲		۱-۱. فرهنگ دینی پیش از اسلام
۳۳		۱-۲. تصرف در نام خداوند
۳۴		۱-۳. نامگذاری بتها
۳۵		۱-۴. اسلام و اقامه توحید
۳۵		۱-۵. اسلام و خرافه شکنی
۳۷		۱-۶. اخلاق عمومی عرب
۳۸		۱-۷. تابش نور اسلام بر حجاز
۴۰		۱-۸. تحولات امت اسلام از آغاز تا دوران امام حسین علیه السلام

۴۵	بررسی حرکت امام حسین (علیه السلام) از مدینه به کربلا
۴۶	۱. در مدینه
۴۶	۲. حرکت از مدینه به سوی مکه
۴۷	۳. ورود به مکه
۴۸	۴. در مکه
۵۱	۵. حرکت از مکه به عراق
۵۳	۶. طی منازل از مکه تا کربلا
۵۳	منزل (۱) ابطح
۵۳	منزل (۲) تنعیم
۵۴	منزل (۳) صفاح
۵۵	منزل (۴) وادی عقیق
۵۵	منزل (۵) وادی صفراء
۵۶	منزل (۶) ذات عرق
۵۶	منزل (۷) حاجز
۵۷	منزل (۸) فئد
۵۷	منزل (۹) آجفر
۵۸	منزل (۱۰) خزیمه
۵۹	منزل (۱۱) شقوق
۶۰	منزل (۱۲) زروذ
۶۱	منزل (۱۳) تغلیبه
۶۱	منزل (۱۴) زباله
۶۳	منزل (۱۵) القاع
۶۳	منزل (۱۶) عقبه

منزل (۱۷) شِراف	۶۴
منزل (۱۸) ذَوْحُسُم	۶۵
منزل (۱۹) بیضه	۶۶
منزل (۲۰) رُهِیمه	۶۷
منزل (۲۱) قادسیه	۶۸
منزل (۲۲) عَذِیْبُ الْهَجَانَات	۶۸
منزل (۲۳) قُطْقُطَانِیَّه	۷۰
منزل (۲۴) قصر مقاتل	۷۱
منزل (۲۵) قُرَى الطَّف	۷۳
منزل (۲۶) یَنْتَوِی	۷۴
منزل (۲۷) کربلا	۷۵
تعداد سپاه امام حسین ۷ و سپاه یزید	۷۶
آرایش سپاه امام حسین علیه السلام	۷۸
آرایش سپاه کوفه	۷۸
یاران حسین علیه السلام	۸۱
● بخش اول: سفیران امام (زمینه سازان قیام)	۸۳
۱. مسلم بن عقیل بن ابی طالب علیه السلام	۸۳
دعوت اهل کوفه از امام حسین علیه السلام	۸۳
حرکت مسلم از مکه	۸۴
ورود مسلم به کوفه	۸۵
بیعت با مسلم در کوفه	۸۶
محورهای بیعت مردم با مسلم	۸۷
نامه مسلم به امام حسین علیه السلام	۸۷

- ۸۸ یزید و کوفه
- ۸۹ ۲. عَبْدُ اللَّهِ بْنِ يَقْطُرَ حِمَيْرِي رضی الله عنه
- ۹۱ ۳. سُلَيْمَانُ بْنُ رَزِينٍ رضی الله عنه
- ۹۳ ۴. قَيْسُ بْنُ مُسَهَّرٍ صَنْدَاوِي رضی الله عنه
- ۹۳ حرکت قیس به سوی امام حسین علیه السلام
- ۹۴ نامه امام به اهل کوفه
- ۹۵ شهادت قیس بن مسهر
- ۹۵ خبر شهادت قیس به امام علیه السلام
- ۹۷ ● بخش دوم: اصحاب و یاران امام علیه السلام
- ۹۷ امام حسین ۷ در روز عاشورا
- ۹۸ مرحله اول: پیش از نبود
- ۱۰۰ آغاز نبود
- ۱۰۰ ۱. عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ رَبِّ الْأَنْصَارِيِّ الْخَزَرَجِيِّ رضی الله عنه
- ۱۰۱ شهادت عبدالرحمن
- ۱۰۲ ۲. نَعِيمُ بْنُ عِجْلَانَ أَنْصَارِي خَزَرَجِي رضی الله عنه
- ۱۰۲ شهادت نعیم
- ۱۰۲ ۳. عِمْرَانُ بْنُ كَعْبٍ بْنِ خَارِثِ الْأَشْجَعِيِّ رضی الله عنه
- ۱۰۳ ۴. قَاسِطُ بْنُ زُهَيْرِ بْنِ حَرْثِ تَغْلِبِي رضی الله عنه
- ۱۰۳ ۵. كَزْدَوْسُ بْنُ زُهَيْرِ بْنِ حَرْثِ تَغْلِبِي رضی الله عنه
- ۱۰۳ ۶. كِنَانَةُ بْنُ عَتَبِ بْنِ تَغْلِبِي رضی الله عنه
- ۱۰۴ ۷. زَاهِرُ بْنُ عَمْرِو كِنْدِي رضی الله عنه
- ۱۰۴ شهادت زاهر
- ۱۰۴ ۸. خَارِثُ بْنُ أَمْرِو الْقَيْسِ كِنْدِي رضی الله عنه

۹. یزید بن ثُبَيْطُ عَبْدِ بَصْرَى رضی اللہ عنہ ۱۰۵
- حرکت به سوی امام علیه السلام ۱۰۵
- شهادت یزید بن ثُبَيْطُ ۱۰۶
۱۰. عَامِرُ بْنُ مُسْلِمٍ عُبْدِي بَصْرَى رضی اللہ عنہ ۱۰۶
- شهادت عامر ۱۰۶
۱۱. سالم مؤلّی عَامِرِ بْنِ مُسْلِمٍ عَبْدِ بَصْرَى رضی اللہ عنہ ۱۰۷
- شهادت سالم ۱۰۷
۱۲. سَيْفُ بْنُ مَالِكٍ عُبْدِي بَصْرَى رضی اللہ عنہ ۱۰۷
- شهادت سیف بن مالک رضی اللہ عنہ ۱۰۷
۱۳. حَبَابُ بْنُ عَامِرِ بْنِ كَعْبِ بْنِ تَمِيمٍ رضی اللہ عنہ ۱۰۷
- شهادت حباب ۱۰۸
۱۴. ثَعْنَانُ بْنُ عَمْرٍو الرَّاشِبِيُّ رضی اللہ عنہ ۱۰۸
- شهادت نعمان ۱۰۸
۱۵. حُلَّاسُ بْنُ عَمْرٍو آزْدِي رَاشِبِيُّ رضی اللہ عنہ ۱۰۸
- شهادت حلاس ۱۰۹
۱۶. عَمَّارُ بْنُ [أَبِي] سَلَامَةَ دَالَانِي رضی اللہ عنہ ۱۰۹
- شهادت عمار بن ابی سلامه ۱۱۰
۱۷. جَابِرُ بْنُ حَجَّاجٍ مَوْلَى عَامِرٍ رضی اللہ عنہ ۱۱۰
۱۸. مَسْعُودُ بْنُ حَجَّاجٍ رضی اللہ عنہ ۱۱۰
- شهادت مسعود ۱۱۰
۱۹. عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَسْعُودٍ بْنِ حَجَّاجٍ رضی اللہ عنہ ۱۱۱
- شهادت عبدالرحمن ۱۱۱
۲۰. حَبِیلَةُ بْنُ عَلِيٍّ شَيْنَانِي رضی اللہ عنہ ۱۱۱

- شهادت حِیلَة ۱۱۱
۲۱. عُبَیدُ اللَّهِ بنِ یَزِیدِ ثُبَیط (علیه السلام) ۱۱۱
- شهادت عبیدالله (علیه السلام) ۱۱۲
۲۲. عُبَیدُ اللَّهِ بنِ یَزِیدِ بنِ ثُبَیط (علیه السلام) ۱۱۲
- شهادت عبدالله بن یزید ۱۱۲
۲۳. أَذْهَمُ بنِ أُمَیَّةَ (علیه السلام) ۱۱۲
- شهادت آذهم ۱۱۲
۲۴. عَمَّارُ بنِ حَسَّانِ بنِ شَرِیحِ طائِی (علیه السلام) ۱۱۳
- فرزندان عمار بن حسان بن شریح طائی (علیه السلام) ۱۱۳
- شهادت عمار بن حسان بن شریح طائی (علیه السلام) ۱۱۴
۲۵. عُقْرُ بنِ ضَبِیعَةَ بنِ قَیسِ بنِ ثَعْلَبَةَ ضُبَیْعِیِّ تَمِیْمِیِّ (علیه السلام) ۱۱۴
- شهادت عمر ۱۱۴
۲۶. مُسْلِمُ بنِ کَثِیرِ أَعْرَجِ أَرْدِی کُوفِیِّ (علیه السلام) ۱۱۴
- شهادت مسلم ۱۱۴
۲۷. زُهَیْرُ بنِ سَلِیمِ أَرْدِی (علیه السلام) ۱۱۵
۲۸. زَافِعُ بنِ عَبْدِ اللَّهِ مَوْلی مُسْلِمِ أَرْدِی (علیه السلام) ۱۱۵
۲۹. جُنْدَبُ بنِ حُجْرٍ (حجیر) کِنْدِی خُولَانِی (علیه السلام) ۱۱۵
۳۰. جُنَادَةُ بنِ کَعْبِ بنِ الْحَزْبِ أَنْصَارِی خَزَرَجِی (علیه السلام) ۱۱۶
- شهادت جنادة بن کعب ۱۱۶
- مرحله دوم: نبرد گروهی ۱۱۷
۳۱. قَاسِمُ بنِ بَشرِ أَرْدِی (علیه السلام) ۱۱۷
- شهادت قاسم ۱۱۷
۳۲. جَوْینُ بنِ مَالِکِ مَن قَیسِ بنِ ثَعْلَبَةَ (علیه السلام) ۱۱۷

۱۱۸	شهادت جوین
۱۱۸	۳۳. اُمیة بن سعد بن زید طائی رضی اللہ عنہ
۱۱۸	شهادت اُمیة
۱۱۸	۳۴. زُهَیْر بن بُشَیر خَتَمِی رضی اللہ عنہ
۱۱۹	۳۵. عَبْدُالله بن بُشَیر خَتَمِی رضی اللہ عنہ
۱۱۹	شهادت عبدالله
۱۱۹	۳۶. بُشَیر بن عَمْرٍو حَضْرَمِی رضی اللہ عنہ
۱۱۹	امتحانی دیگر
۱۲۰	شهادت بشر
۱۲۰	۳۷. حَجَّاج بن (زید) بَذْر سَعْدِی تَمِیمِی بَصْرِی رضی اللہ عنہ
۱۲۱	شهادت حجاج بن بدر
۱۲۱	۳۸. عَائِذ بن مَجْمَع بن عَبْدِالله عَائِذِی (مُذَحِّجِی) رضی اللہ عنہ
۱۲۲	شهادت عائذ
۱۲۲	۳۹. قَارِب بن عَبْدِالله دُؤْلِی رضی اللہ عنہ
۱۲۲	شهادت قارب
۱۲۲	۴۰. مُنَجِّح بن سَهْم رضی اللہ عنہ
۱۲۳	شهادت منجج
۱۲۳	۴۱. سَعْد بن حَرْث (خَارِث) مَوْلِی عَلِی بن ابِی طَالِب رضی اللہ عنہ
۱۲۳	شهادت سعد بن حرث
۱۲۴	۴۲. نَصْر بن ابِی نِیْزَر حَبَشِی مَدَنِی رضی اللہ عنہ
۱۲۴	پدر نصر (ابی نیزر)
۱۲۵	بیدار فکری نصر
۱۲۵	شهادت نصر بن ابی نیزر

۲۳. حَبِشَةُ بْنُ قَيْسٍ نَهْمِي علیه السلام ۱۲۶
- شهادت حبشی ۱۲۶
۴۴. حَارِثُ بْنُ نِهَاَن علیه السلام ۱۲۶
۴۵. سَالِمُ بْنُ عَمْرٍو علیه السلام ۱۲۷
- شهادت سالم ۱۲۷
۴۶. شَبِيبُ مَوْلَى خَرِثِ بْنِ سَرِيعِ هَمْدَانِي جَابِرِي علیه السلام ۱۲۷
- شهادت شبیب ۱۲۷
- مرحله سوم: نبرد تن به تن ۱۲۸
۴۷. عَفْرُو بْنُ جُنَادَةَ علیه السلام ۱۲۸
- شهادت عفرو ۱۲۹
- بَحْرِیَّةُ دَخْتَرِ مَسْعُودِ خَزْرَجِي ۱۲۹
۴۸. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَيْرٍ علیه السلام ۱۳۰
- حرکت عبدالله به سوی امام ۱۳۱
- مبارزه عبدالله ۱۳۱
- حمله تاجوانمردانه سپاه ابن سعد ۱۳۲
- شهادت عبدالله ۱۳۲
۴۹. ام وهب، همسر عبدالله بن عمیر علیه السلام ۱۳۳
- شهادت ام وهب ۱۳۴
- طلب کمک و هدایت الهی ۱۳۵
- مرحله چهارم: نبرد چند نفری ۱۳۷
۵۰. مَالِکُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُرَيْعٍ علیه السلام ۱۳۷
- شهادت مالک بن عبدالله ۱۳۸
۵۱. سَيْفُ بْنُ خَارِثِ بْنِ سُرَيْعِ جَابِرِي علیه السلام ۱۳۸

۱۳۸	شهادت سیف بن حارث
۱۳۹	۵۲. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُرْوَةَ بْنِ حِرَاقٍ غِفَارِي رضی اللہ عنہ
۱۳۹	شهادت عبدالله
۱۴۰	۵۳. عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُرْوَةَ بْنِ حِرَاقٍ غِفَارِي رضی اللہ عنہ
۱۴۰	شهادت عبدالرحمن
۱۴۰	شعار حماسی عبدالله و عبدالرحمن
۱۴۱	۵۴. عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ أَسَدِي صَنْدَاوِي رضی اللہ عنہ
۱۴۳	عمرو بن خالد در کربلا
۱۴۳	شهادت عمرو بن خالد رضی اللہ عنہ
۱۴۴	۵۵. جُنَادَةُ بْنُ حَزْثٍ مُذَحِّجِي مُزَادِي كُوفِي رضی اللہ عنہ
۱۴۴	شهادت جناده
۱۴۵	مرحله پنجم: شهادت برخی دیگر
۱۴۵	۵۶. سَعْدٌ مَوْلَى عَمْرُو بْنِ خَالِدٍ أَسَدِي صَنْدَاوِي رضی اللہ عنہ
۱۴۵	شهادت سعد
۱۴۵	۵۷. جَابِرُ بْنُ حَارِثٍ سَلْمَانِي رضی اللہ عنہ
۱۴۵	شهادت جابر
۱۴۵	۵۸. مُجَمِّعُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْغَائِثِي رضی اللہ عنہ
۱۴۶	شهادت مجمع بن عبدالله رضی اللہ عنہ
۱۴۷	مرحله ششم: پیوستن برخی از لشکر دشمن به سپاه امام
۱۴۷	۵۹. سَعْدُ بْنُ حَارِثٍ (حَزْثٍ) أَنْصَارِي عَجَلَانِي رضی اللہ عنہ
۱۴۷	شهادت سعد بن حارث
۱۴۸	۶۰. أَبُو الْحُثُوفِ بْنُ حَارِثٍ أَنْصَارِي عَجَلَانِي رضی اللہ عنہ
۱۴۸	شهادت ابو الحثوف

- مرحله هفتم: ترس دشمن از رویارویی ۱۴۹
۶۱. مُسْلِمُ ابْنِ عَوْسَجَهْ اَسَدِيّ عَلَیْهِ السَّلَامُ ۱۴۹
- مسلم بن عوسجه در کوفه ۱۵۰
- در شب عاشورا ۱۵۲
- در صبح عاشورا ۱۵۲
- شهادت و سفارش مسلم به حبیب ۱۵۳
- پس از شهادت ۱۵۵
۶۲. مُجَمِّعُ بْنُ زِيَادِ بْنِ عَمْرٍو جَهَنِيّ عَلَیْهِ السَّلَامُ ۱۵۷
- شهادت مجمع بن زیاد ۱۵۷
۶۳. عَبَادُ بْنُ مُهَاجِرِ بْنِ أَبِي مُهَاجِرٍ جَهَنِيّ عَلَیْهِ السَّلَامُ ۱۵۷
- شهادت عباد بن مهاجر ۱۵۷
۶۴. عَقْبَةُ بْنُ صِلْتِ جَهَنِيّ عَلَیْهِ السَّلَامُ ۱۵۸
- شهادت عقبه بن صلت ۱۵۸
- مرحله هشتم: شهادت وهب ۱۵۹
۶۵. وَهَبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَيْرِ حَبَابِ الْكَلْبِيِّ عَلَیْهِ السَّلَامُ ۱۵۹
- مرحله نهم: کمک خواهی فرمانده سواره نظام از پیاده نظام ۱۶۱
۶۶. أَبُو الشَّعْنَاءِ كِنْدِيّ عَلَیْهِ السَّلَامُ ۱۶۱
- شهادت ابو الشعناء ۱۶۱
- مرحله دهم: هنگامه ظهر ۱۶۳
۶۷. حَبِيبُ ابْنِ مَظَاهِرِ (مُظَهَّر) اَسَدِيّ عَلَیْهِ السَّلَامُ ۱۶۳
- پیامبر خدا و حبیب ۱۶۳
- امام علی و حبیب ۱۶۳
- حبیب، حامل اسرار الهی ۱۶۴

۱۶۴	حبیب و کوفه
۱۶۵	وزود حبیب به کربلا
۱۶۶	حبیب در روز تاسوعا
۱۶۶	دعوت حبیب در روز تاسوعا
۱۶۷	عباس ۷ و حبیب
۱۶۸	حبیب در شب عاشورا
۱۷۰	حبیب در روز عاشورا
۱۷۱	شهادت حبیب
۱۷۳	۶۸. حُرُّ بْنُ یَزِیدِ رِیَاحِی تَمِیمِی رضی الله عنه
۱۷۳	خروج حرّ از کوفه
۱۷۴	رو در رویی حرّ با امام حسین رضی الله عنه
۱۷۶	توبه حر
۱۷۷	لحظات دیدار با امام
۱۷۸	شهادت حر
۱۸۱	مرحله یازدهم: اقامه نماز
۱۸۱	۶۹. سَعِیدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَنْفِی رضی الله عنه
۱۸۳	سعید در کوفه
۱۸۳	حمایت سعید از امام
۱۸۴	شهادت سعید
۱۸۵	مقام معنوی سعید
۱۸۶	گفتار امام پس از نماز ظهر
۱۸۸	مرحله دوازدهم: پی کردن اسبان
۱۸۸	۷۰. أَبُو ثَمَامَةَ، عَمْرُو الصَّائِدِی رضی الله عنه

۱۸۹	مراقبت ابو ثمامه از امام
۱۹۱	توجه ابو ثمامه به نماز جماعت در اول وقت
۱۹۱	شهادت ابو ثمامه الصاعدی علیه السلام
۱۹۲	۷۱. سلمان بن مضارب بن قیس آنباری رحمته الله
۱۹۲	۷۲. زهیر بن قین بن قیس آنباری رحمته الله
۱۹۳	راهیابی به بارگاه دوست
۱۹۴	دعوت زهیر از خویشان
۱۹۵	زهیر و نخستین اعلان وفاداری
۱۹۶	آمادگی زهیر ۲ برای جهاد
۱۹۷	تجدید بیعت با امام در روز دوم محرم
۱۹۷	خطبه و احتجاج زهیر ۲ در روز نهم
۱۹۹	زهیر و حمایت از امام حسین ۷ در شب عاشورا
۱۹۹	احتجاج زهیر با سپاه کوفه در صبح عاشورا
۲۰۰	خطبه زهیر پیش از پیکار
۲۰۲	با خبر شدن زهیر از شهادت حسین علیه السلام
۲۰۳	زهیر ۲ و دفاع از خیمه گاه امام
۲۰۴	زهیر و نماز امام
۲۰۴	شعار حماسی زهیر علیه السلام
۲۰۵	شهادت و دعای امام به زهیر علیه السلام
۲۰۷	۷۳. عمرو بن قرظله خزر جی آنصاری کوفی رحمته الله
۲۰۷	عمرو نماینده امام علیه السلام
۲۰۹	شهادت عمرو بن قرظله خزر جی رحمته الله
۲۱۰	برادر عمرو در سپاه یزید

۲۱۱	۷۴. نافع بن هلال الجَمَلی (ع)
۲۱۲	تجدید بیعت با امام
۲۱۳	پرچمداری نافع در روز هفتم
۲۱۴	نافع در شب عاشورا
۲۱۵	نافع و کشف راز
۲۱۵	مبارزه نافع
۲۱۷	شهادت نافع
۲۱۸	۷۵. واضح تَرْکِی (ع)
۲۱۸	شهادت واضح
۲۱۹	۷۶. اَسْلَم (مُسْلِم) بن عَفْرَو (ع)
۲۱۹	شهادت اسلم
۲۲۰	۷۷. بُرَیْر بن خُضَیْر هَمْدَانِی کُوفِی (ع)
۲۲۱	بریر و تجدید عهد با امام حسین (ع)
۲۲۱	شب عاشورای بریر (ع)
۲۲۲	خطبه بریر در روز عاشورا (ع)
۲۲۴	مباهله و شهادت بُرَیْر (ع)
۲۲۵	۷۸. حَنْظَلَه بن سَعْد (أَسْعَد) شِیْبَانِی (ع)
۲۲۷	شهادت حَنْظَلَه
۲۲۸	۷۹. عَبْدُ الرَّحْمَنِ بن عَبْدِ اللَّهِ أَرْحَبِی (ع)
۲۲۸	حرکت به سوی امام
۲۲۹	شهادت عبدالرحمن
۲۳۰	۸۰. شَوْذَبُ بن عَبْدِ اللَّهِ (ع)
۲۳۰	شهادت شوذب

۸۱. غایب بن ابی شیبہ شاکری (علیه السلام) ۲۳۱
- حمایت عابس از امام ۲۳۲
- شهادت عابس ۲۳۳
۸۲. جَوْن بن حوی مَوَلی ابی ذَرِ الْغِفَارِی (علیه السلام) ۲۳۴
- شهادت جون (علیه السلام) ۲۳۵
۸۳. اَنَس بن حَرَبِ کَاهِلِی اَسَدِی (علیه السلام) ۲۳۶
- انس در خدمت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) ۲۳۷
- انس در کربلا ۲۳۷
- شهادت انس ۲۳۸
- شعار حماسی انس (علیه السلام) ۲۳۸
۸۴. حَجَّاج بن مَسْرُوق جُعَفَی مَذْحِجِی (علیه السلام) ۲۳۹
- نمایندگی از طرف امام ۲۳۹
- شهادت حجاج ۲۴۰
۸۵. ضَرَّ غَامَةِ بن مالک تَغْلِی (علیه السلام) ۲۴۱
- شهادت ضرغامه (علیه السلام) ۲۴۲
۸۶. عمر بن عبدالله الجندعی (علیه السلام) ۲۴۲
۸۷. ابو عمرو نهشلی (علیه السلام) ۲۴۲
۸۹. سُوَید بن عمرو (علیه السلام) ۲۴۳
- مرحله سیزدهم: شهادت اهل بیت (علیهم السلام) ۲۴۴
۹۵. عَلِی بن حُسَین بن عَلِی بن ابی طَالِب (علیه السلام) ۲۴۴
- ویژگی‌های علی اکبر (علیه السلام) ۲۴۵
- حق از دیدگاه علی اکبر (علیه السلام) ۲۴۶
- حرکت علی اکبر (علیه السلام) به سوی میدان ۲۴۷

۲۴۸	حمایت علی اکبر از امام
۲۵۰	شعار حماسی علی اکبر علیه السلام
۲۵۱	سخن امام درباره علی اکبر علیه السلام
۲۵۳	نخستین جهاد علی اکبر
۲۵۴	دومین جهاد علی اکبر
۲۵۵	شهادت علی اکبر
۲۵۵	پس از شهادت علی اکبر
۲۵۶	پاشیدن خون علی به آسمان
۲۵۷	انتقال شهید به خیمه شهدا
۲۵۸	۹۰. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُسْلِمٍ بْنُ عَقِيلٍ بْنُ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام
۲۵۸	شعار حماسی عبدالله
۲۵۹	شهادت عبدالله
۲۶۰	مرحله چهاردهم: حمله فرزندان ابوطالب
۲۶۰	۹۱. مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ بْنُ عَقِيلٍ علیه السلام
۲۶۰	شهادت محمد
۲۶۰	۹۲. عَوْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام
۲۶۱	شعار حماسی عون
۲۶۱	شهادت عون
۲۶۲	۹۳. مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام
۲۶۲	شعار حماسی محمد
۲۶۳	شهادت محمد
۲۶۴	۹۴. عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَقِيلٍ بْنُ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام
۲۶۴	شعار حماسی عبدالرحمن

- شهادت عبدالرحمن ۲۶۵
۹۵. جعفر بن عقیل بن ابی طالب علیه السلام ۲۶۵
- شعار حماسی جعفر ۲۶۶
- شهادت جعفر ۲۶۶
۹۶. حَسَن مُنْتَنَى بْنِ الْحَسَنِ علیه السلام ۲۶۶
۹۷. أَبُو بَكْرٍ بْنُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام ۲۶۶
- شعار حماسی ابوبکر ۲۶۷
- شهادت ابوبکر ۲۶۷
۹۸. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَقِيلٍ علیه السلام ۲۶۸
۹۹. أَبُو بَكْرٍ بْنُ الْحَسَنِ بْنُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام ۲۶۸
- شهادت ابوبکر ۲۶۹
۱۰۰. قَاسِمُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِي بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام ۲۶۹
- رجز حماسی قاسم علیه السلام ۲۷۰
- حماسه رزم قاسم علیه السلام ۲۷۰
- پس از شهادت قاسم علیه السلام ۲۷۱
- مرحله پانزدهم: فرمان عباس علیه السلام به برادران ۲۷۳
۱۰۱. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام ۲۷۳
- شعار حماسی عبدالله ۲۷۴
- شهادت عبدالله ۲۷۴
۱۰۲. عُثْمَانُ بْنُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام ۲۷۵
- شعار حماسی عثمان ۲۷۶
- شهادت عثمان ۲۷۶
۱۰۳. جَعْفَرُ بْنُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام ۲۷۷

۲۷۷	شعارهای حماسی جعفر
۲۷۸	شهادت جعفر
۲۷۹	مرحله شانزدهم: شهادت عباس علیه السلام و دیگران
۲۷۹	۱۰۴. عباس بن امیر المؤمنین علیه السلام
۲۷۹	نام‌ها، کنیه‌ها و القاب حضرت عباس علیه السلام
۲۸۱	پاره‌ای از ویژگیهای عباس علیه السلام
۲۹۳	خواستگاری امام علی علیه السلام از ام البنین علیها السلام
۲۹۴	معرفت و ادب ام البنین علیها السلام
۲۹۵	ام البنین علیها السلام پس از حادثه عاشورا
۲۹۷	فرزندان امام علی علیه السلام از ام البنین علیها السلام
۲۹۷	فرزندان عباس علیه السلام
۲۹۸	توجه امام علی علیه السلام به آینده عباس علیه السلام
۲۹۹	عباس علیه السلام در صفین
۲۹۹	عباس علیه السلام و امام حسن علیه السلام
۳۰۰	عباس علیه السلام در مسیر کربلا
۳۰۰	عباس علیه السلام در کربلا
۳۰۲	پرچمدار حسین علیه السلام
۳۰۳	سفیر امام
۳۰۳	حمایت از حامیان حسین علیه السلام
۳۰۴	دو امان نامه به عباس علیه السلام
۳۰۵	تلاش امام در حفظ جان عباس علیه السلام
۳۰۵	عباس علیه السلام و امام سجاد علیه السلام
۳۰۶	دلاوری‌های عباس علیه السلام

۳۰۹	شعارهای حماسی عباس علیه السلام
۳۱۱	شهادت عباس علیه السلام
۳۱۱	پس از شهادت عباس علیه السلام
۳۱۴	مرثیه خوانی ام البنین
۳۱۴	حرم عباس علیه السلام
۳۱۵	۱۱۲. عَلِيُّ أَصْفَرُ حُسَيْنٍ علیه السلام
۳۱۶	وداع امام با شیر خوار علیه السلام
۳۱۶	شهادت علی اصغر علیه السلام
۳۱۷	حوادث پس از شهادت علی علیه السلام
۳۱۸	نوزاد شهید
۳۱۹	۱۰۶. مُحَمَّدُ بْنُ (أَبِي) سَعِيدٍ (سَعْدِ بْنِ عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام)
۳۱۹	شهادت محمد
۳۱۹	۱۰۷. عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام
۳۲۰	شهادت عبدالله بن الحسن علیه السلام
۳۲۲	مرحله هفدهم: شهادت سیدالشهداء علیه السلام
۳۲۲	۱۰۸. حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام
۳۲۲	امام در زمان جد، پدر و برادر
۳۲۳	امام حسین علیه السلام پس از معاویه
۳۲۴	امام در صبحگاه عاشورا
۳۲۵	امام پس از شهادت اهل بیت علیه السلام
۳۲۷	امام و وداع دوم
۳۳۱	امام و دعای آخر
۳۳۳	امام و پیام به خیمه‌ها

● بخش سوّم: شهادت یاران پس از امام (علیه السلام) ۳۳۷

۱. سُوید بن عَمْرُو بنْ اَبی مُطاعِ اَثَماری خَتَمی علیه السلام ۳۳۷
 شهادت سُوید ۳۳۸
 ۲. هَفْهافِ بنِ مَهْنَدِ راسَبی اَزْدی بَصْری علیه السلام ۳۳۸
 شهادت هَفْهاف ۳۳۸
 ۳. یَکَر بنِ حَیّ علیه السلام ۳۳۹
 ۴. حَسَن مَتَنی بنِ حَسَن بنِ عَلی علیه السلام ۳۴۰
 نسل شریف امام حَسَن مجتبی علیه السلام ۳۴۰
 ۵. سِوار بنِ اَبی حَمِیر فَهَمی هَمْدانی علیه السلام ۳۴۱
 شهادت سِوار علیه السلام ۳۴۱
 ۶. سُلَیْمان بنِ اَبی رَزین علیه السلام ۳۴۱
 ۷. عَمْرُو بنِ عَبْدِاللهِ الْجُنْدُعی علیه السلام ۳۴۲
 شهادت عمرو ۳۴۲
 ۸. مُحَمَّد بنِ اَبی سَعید بنِ عَقیل علیه السلام ۳۴۲
 شهادت محمد ۳۴۲
 ● بخش چهارم: زنده کنندگان خون شهدای کربلا ۳۴۵
 ۱. عَلی اوسط، امام زین العابدین علیه السلام ۳۴۵
 امام سجاد علیه السلام در کوفه ۳۴۵
 امام سجاد علیه السلام در شام ۳۴۷
 (الف) امام در بازار شام ۳۴۷
 (ب) امام در مسجد اموی ۳۴۷
 امام در مجلس یزید ۳۴۷
 ۲. مُحَمَّد بنِ عَلی، امام باقر علیه السلام ۳۵۰

۳. زینب بنت علی علیهما السلام ۳۵۰
- امام علی علیهما السلام و حضرت زینب علیهما السلام ۳۵۰
- عبور از قتلگاه ۳۵۱
- زینب علیهما السلام در کوفه ۳۵۲
۴. ام کلثوم بنت علی علیهما السلام ۳۵۳
- خطبه ام کلثوم در کوفه ۳۵۴
۵. سکینه بنت حسین علیهما السلام ۳۵۴
- سکینه و عبور از قتلگاه ۳۵۵
۶. فاطمه بنت حسین علیهما السلام ۳۵۶
- خطبه فاطمه در کوفه ۳۵۶
- الحمد لله اولاً و آخراً ۳۵۷
- منابع و مأخذ ۳۵۹

مقدمه مؤسسه

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين و صلى الله على محمد و آله و سلم لاسيا
بقية الله في الارضين و روحى و ارواح العالمين له الفداء

این نوشتار تلاشی است در بیان حالات و روحیات مردان و دلاوران کربلا، با توجه به
این که هنگامی که بزرگ مرد تاریخ اسلام، حسین بن علی علیه السلام، از همراهان خود بیعت
برداشت و فرمود راه بر شما باز است، آن ها در پاسخ گفتند: «أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي شَرَّفَنَا بِالْقَتْلِ
مَعَكَ وَ لَوْ كَانَتْ الدُّنْيَا بَاقِيَةً وَ كُنَّا فِيهَا مُعَلِّدِينَ لَا تُزْنَا النُّهَوظَ مَعَكَ عَلَى الْإِقَامَةِ فِيهَا»^(۱)
خدا را سپاس که این شرافت را به ما نصیب کرد که در کنار شما به شهادت رسیدیم و اگر دنیا
باقی باشد و ما در آن جاودان باشیم، قیام با شما را بر ماندن در این دنیا ترجیح می دهیم».
حضرت سید الشهداء علیه السلام هنگامی که گفتار با صلابت آنها را که حاکی از وفا و عشق
خالصانه آن رادمردان به حضرتش بود شنید چنین فرمود: «وَ أَشْأَا بَعْدُ: فَإِنِّي لَا أَعْلَمُ
أَصْحَاباً أَوْفَى وَ لَا خَيْراً مِنْ أَصْحَابِي، وَ لَا أَهْلَ بَيْتِ آبَرٍ وَ لَا أَوْصَلَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي، فَجَزَاكُمُ
اللهُ جَمِيعاً عَنِّي خَيْراً»^(۲) من یارانی باوفا تر و بهتر از اصحاب خود نمی شناسم، و اهل بیتی
نیکو کار تر و وابسته تر از اهل بیت خویش سراغ ندارم، پس خداوند همه شما را جزای
خیر عطا کند».

۱. مقتل الحسين علیه السلام، مقرر، ص ۵۹.

۲. الکامل فی التاریخ، ج ۲، ص ۵۵۷؛ تاریخ الامام والملوک، (۳۱۰ هـ) ج ۵، ص ۴۱۸.

«نافع» می‌گوید شب عاشورا هنگامی که امام وارد خیمه خواهرش زینب شد، من در برابر خیمه به انتظار امام ایستادم تا این که خود شنیدم زینب (علیه السلام) به امام عرض کرد: آیا شما نیات یارانتان را امتحان کرده‌اید؟ من می‌ترسم که در هنگامه درگیری این‌ها شما را به دشمن تسلیم کنند!

در پاسخ، امام فرمودند: «به خدا سوگند اینها را امتحان کرده‌ام آنها را مردانی سینه سپر کرده یافتم به گونه‌ای که به مرگ زیر چشمی می‌نگرند و به آن، همچون شیرخواره به سینه مادرش، انس دارند».^(۱)

آری، این صفا و وفا که بر جبین یاران پنجمین معصوم الهی (روحی فداه) نقش بسته، سند عالی و زنده برای نویسنده و خوانندگان این نوشتار است تا بهتر بدانند ایثارگرانی که در نگاه امام و اهل الله بزرگ آمده‌اند از چه ویژگی‌هایی برخوردار بوده و تا کجا به مقام قرب الهی پر کشیده‌اند. به امید این که ما نیز راه ارتباط با ولی الله الاعظم (ارواحنا فداه) را یافته، چون آن عزیزان بتوانیم مورد مدح و ستایش ولی خدا واقع شویم و با شایستگی تمام به سر منزل مقصود پرکشیم.

در پایان از همه عزیزانی که ما را در تدوین این اثر ارزشمند یاری نمودند خصوصاً حجج اسلام والمسلمین سلیمانی و رباط جزئی تقدیر و تشکر می‌نمائیم.

والسلام

مؤسسه فرهنگی ولاء منتظر (عج)

معاونت فرهنگی

مقدمه نویسنده

پس از شکر خدا بر این کار و نثار عالی‌ترین تحیات به رهپویان حق و حقیقت و یاران آنها، اموری در این نوشته مورد ملاحظه قرار گرفته است. این کار را پیش از اتمام تز دکترایم شروع کردم تا هدیه‌ای به رهنمای کل انسانیت، حسین علیه السلام باشد. به امید این که به استاد راهنمای بیگانه از دین رو نیاوریم و از اقیانوس علم امامت و ولایت خوشه‌ای برچینیم.

مناسب است پیش از آغاز مباحث، نکات خاصی را بیان کنم:

۱. در این نوشتار از اسناد دست اول به حد وسع بهره گرفته شده است؛
۲. چون مباحث تاریخی است و کمتر به تحلیل پرداخته شده، سخنی بی سند در متن نیامده است؛
۳. چون از مراتب شهدای کربلا بی خبر بودم، نام آن یاران را بر اساس زمان شهادت رتبه بندی کردم؛
۴. چون آمدن یاران از مدینه، مکه، بین راه مکه تا عراق و برخی در کربلا بوده است، فصلی به مسیر و راه کربلا و دیگر فصل به کربلا و شام اختصاص داده شده است؛
۵. چون در نوشته‌ها کمتر عبرت آموزی دیده می‌شود، بنابر این، نوشته مزین به عبرت‌ها شده که فرموده‌اند: «ما اکثر العبر و اقل الاعتبار؛ چه بسیارند عبرت‌ها، اما عبرت‌گیری اندک

است». به امید آن که این ماجراها، عبرت آموز همگان باشد؛

۶. برای پرهیز از تکرار ملال آور، گاه تلفیقی از چند خبر را در خبری آورده‌ام، ولی هیچ‌گاه خبری بی سند نیامده است تا برای اهل مطالعه امکان مراجعه به متن اصلی همیشه وجود داشته باشد؛

۷. چون نوشتار به فارسی تألیف یافته است، از بیان عربی پرهیز داشته‌ام، مگر عبارتی که به نظر مهم آمده یا انتسابی به حضرات معصومین علیهم السلام داشته باشد.

۸. به دلایل گذشته، از زینت در اسامی پرهیز کرده‌ام تا مطالعه بر فارسی زبانها راحت تر آید؛

۹. از ارجاع دادن شهیدی به شهیدی برای پرهیز از تکرار بهره برده‌ام و به اختصاصات و ویژگی هر کدام بیشتر نظر شده تا مباحث با موضوع خود هم خوانی یابد؛

۱۰. نمی‌گویم که این کاری تمام است؛ اگر نقد یا نقضی در آن یافتید، از آن برای اصلاح در چاپهای آینده بهره خواهیم گرفت؛

۱۱. تلاش شده ترجمه‌ها به متن نزدیک و گویا باشد، بنابراین، نه ترجمه‌ای است آزاد و نه منجمد در عربی؛

۱۲. از اعراب گذاری‌ها در حد امکان و لازم دریغ نشده تا خواننده را بهتر کمک رسانند.

از یاری امام عصر - ارواحنا فداه - در شروع، تکمیل و اتمام آن کمال سپاس را دارم و این هدیه‌ای است که امید است آن سرور عزیز را راضی کند و توانسته باشد نکاتی در خود به همراه داشته باشد. والسلام علیکم ورحمة الله

مرتضی آقانه‌رانی